

Open

Monumentendag 2014

Thema "Op Reis"

Open Monumentendagen 13 en 14 September.

Elk jaar organiseert het Comité Open Monumentendag Emmen activiteiten in en rondom een aantal lokale monumenten. Voor het thema van deze dagen wordt altijd ingehaakt op het thema van de landelijke Stichting Open Monumentendag uit Amsterdam. Dit jaar is het ook het jaar van de Mobiliteit en Mobiel Erfgoed en dat is mede de aanleiding voor het landelijke thema “Op Reis”.

De Open Monumentendagen op zaterdag 13 en zondag 14 september worden vooraf gegaan door de landelijke Klassendag op basisscholen op vrijdag 12 september. Deze wordt in Emmen voor de eerste maal georganiseerd in samenwerking met de Brede School. Kinderen uit de groepen 7 en 8 van meerdere scholen uit de wijk Emmermeer en Erica gaan op onderzoek bij een monument en leren op een interactieve wijze wat meer over monumenten en hun verhalen. De kinderen worden door middel van een programma actief betrokken bij de geschiedenis van deze monumenten.

Naast de openstelling van een dertiental monumenten in de gemeente, zie hiervoor de informatie in deze folder over openingstijden en activiteiten, heeft de commissie er voor gekozen om een viertal monumenten er uit te lichten met het oog op het thema “Op Reis”.

Dat zijn De Nabershof uit Emmen, Museum Meringa in Zandpol (Nw Amsterdam), het Industrieel Smalpoormuseum in Erica en Villa Veldkamp in Erica. Hiervoor zijn aparte programma's gemaakt voor beide dagen (zie deze folder op de pagina's 16, 17, 18 en 19).

De gemeente Emmen kent rond de 150 vastgestelde monumenten. Monumenten op Rijks-, Provinciaal- en Gemeentelijk niveau. Ook bestaat er een lijst van Archeologische monumenten. Het is ondoenlijk om al deze monumenten in dit weekend over het voetlicht te brengen. Daarom ook een select aanbod van deelnemende monumenten/organisatoren naast de vier uitgelichte locaties.

Ga “Op Reis” en bezoek deze monumenten die onlosmakelijk verbonden zijn met de cultuurhistorische geschiedenis van de gemeente Emmen.

Vrijwel alle deelnemende monumenten zijn in dit weekend open van 10.00 uur tot 16.00 uur en de toegang is dit weekend ook gratis. ‘Ken de geschiedenis in uw eigen gemeente’; een bezoek is meer dan de moeite waard.

Het organiserende comité wenst u plezierige en leerzame dagen.

Het thema voor 2015 is: ‘Kunsten in de Monumenten’.

EMMEN

NEDERLANDS HERVORMDE KAPEL

Kapelstraat 63

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

De Hervormde gemeente van Emmen werd vanouds gevormd door de Grote Kerk. Een deel van die gemeente heeft zich in 1867 afgescheiden en ging vanaf 1889 onder de naam ‘Confessionele Vereniging’ zijn eigen weg. Als kerkgebouw had men in 1868 een lokaal aan de Sterrenkamp gebouwd en dit lokaal kreeg de naam ‘Het Witte Kerkje’. Toen dit kerkje, na een verbouwing in 1916, te klein bleek, werd besloten om over te gaan tot nieuwbouw. In 1923 werd de huidige Kapel gebouwd en werd de naam gewijzigd in ‘Hervormde Evangelisatie’.

ACTIVITEIT: Rondleiding en Orgelbespeling

NABERSHOF

Noordeind 21

- Open op Zaterdag van 09.30 uur tot 16.00 uur
- Open op Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

Eén van de best bewaard gebleven panden in Emmen is ongetwijfeld de in 1681 gebouwde Saksische boerderij aan het Noordeind 21, de Nabershof. De

boerderij is sinds 1965 Rijksmonument en vanaf 1990 in eigendom van de Drentse vereniging 't Volk van Grada. Beginjaren 90 van de vorige eeuw is de boerderij geheel gerestaureerd. De boerderij is vernoemd naar de laatste eigenaar Koos Naber, de man van de zingende zaag en zijn kienstobbenverzameling. Het Volk van Grada houdt een aantal Drentse tradities van vroeger in ere en draagt deze ook uit. De museumcollectie die de vereniging in deze boerderij heeft ondergebracht, bestaat uit klederdracht en gebruiksvoorwerpen; de vereniging probeert door optredens ook de Drentse omgangsmanieren en het taalgebruik zo goed mogelijk voor het nageslacht te bewaren. Interessant zijn ook het nabijgelegen Langgraf, het enige type in zijn soort, en de aangrenzende Schimmer Es. Beide met een lange geschiedenis.

ACTIVITEIT: zie pagina 16 voor informatie

MOLEN ZELDENRUST

Oranjekanaal NZ 7

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Molen Zeldenrust aan het Oranjekanaal in Zuidbarge staat er al sinds 1857 en is gebouwd door de heer R. Oosting. In 1919 werd de molen gekocht door Jan Omvlee. Na zijn dood in 1928 zette zijn vrouw Koba, die achterbleef met 8 kinderen, het bedrijf voort.

In het midden van de jaren zestig van de vorige eeuw onderging de Zeldenrust een ingrijpende restauratie en werd het gaande werk zodanig hersteld dat er weer met windkracht gemalen kon worden. Het beheer van deze molen is ondergebracht in een stichting en van 2003 tot 2005 heeft deze stichting een grootschalige restauratie aan de molen uitgevoerd. Er wordt nog altijd koren gemalen.

ACTIVITEIT: Rondleiding

SINT GERARDUS MAJELLA KERK

Splitting 142

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Op 6 mei 1906 werd de R.K. Sint Gerardus Majellakerk officieel ingezegend. Het ontwerp is van de Amersfoortse architect Herman Kroes in traditionalistische stijl met neogotische elementen. In 1923 en in 1937 is de kerk uitgebreid. Jaarlijks wordt er nog steeds een processie gehouden op de zondag voor het feest van Petrus en Paulus (29 juni) ter ere van de Heilige Gerardus Majella, de patroonheilige van de kerk. De eerste bedevaart vond al plaats in 1906.

ACTIVITEIT: openstelling kerk

STICHTING ARCHEOLOGIE & MONUMENT (SAM)

Klepel 2

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

De mensen van de SAM zijn vrijwilligers die archeologie als hobby hebben. Door de jaren heen hebben zij een grote deskundigheid opgebouwd.

In het kader van Europese wetgeving (Het Verdrag van Malta) is er sinds enige jaren iets veranderd in de relatie tussen stichtingen als SAM en de overheid. De SAM doet geen zelfstandige bodemonderzoeken meer, maar assisteert bij opgravingen uitgevoerd door professionals.

De SAM heeft zich gespecialiseerd in de Middeleeuwen (500 -1500) en post-Middeleeuwen (1500 - 1800) en heeft in haar vestigingsplaats Emmen een eigen onderkomen. Hier worden de opgegraven voorwerpen tijdelijk opgeslagen.

Iedere woensdagavond komen de vrijwilligers hier bijeen om scherven en andere bodemvondsten te wassen en te sorteren. Daarna volgt het determineren en de verdere bestudering van de vondsten. Zo nodig worden de voorwerpen geconserveerd en gerestaureerd. Ze worden voorzien van een nummer en in een opgravingsrapport verwerkt, zodat iedereen van de opgedane kennis gebruik kan maken. De vondsten, die door de SAM zijn behandeld, gaan naar het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis.

Het onderkomen van de SAM is in de voormalige BB-bunker (atoombunker) in Emmen. De bunker, gebouwd begin jaren zestig tijdens de Koude Oorlog. Deze bunker is een van de best bewaarde atoombunkers in Nederland! De SAM is eigenaar van dit bijzondere bouwwerk.

Tijdens de Open Monumentendag is de bunker te bezichtigen en kunt u kennis maken met het werk van de Stichting Archeologie en Monument.

EMMER-COMPASCUUM

MOLEN “GRENSZICHT”

Hoofdkanaal WZ

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Omstreeks 1890 is er door J.R.Hooge een stoommaalderij gebouwd te Munsterscheveld. De maalderij werd aangedreven door een stoommachine (locomobiel) die gestookt werd met turf, want turf had men genoeg in deze streek. In 1907 werd er door J.R.Hooge opdracht gegeven aan molenmaker Schulte in Ter-Apel, om een windkorenmolen te bouwen van onderdelen uit een watermolen uit Oude Pekela, die daar als poldermolen overbodig

was geworden. Eigenaar na J.R. Hooge werd G.H. Geerdink die van 1916 tot 1920 huurder was geweest. De huidige eigenaar is J.H. Geerdink sinds 1961. Als hulpkracht in de molen werd eerst een ruw oliemotor van 22 pk en sinds 1941 een elektromotor van 25 pk gebruikt. Sedert september 1936 had de molen nog maar één roede, in 1947 verloor hij ook de andere roede. In 1967 ging de onttakeling verder toen de molen zonder stelling kwam te staan. In 1973-1974 werd de molen gerestaureerd. De molen kreeg toen nieuw geconstrueerde roeden, as, staart, stelling en een geheel nieuw rietdek. De oude houten bovenas is bewaard gebleven. In 1987 kreeg de molen z'n huidige naam en in 1998 is het onderhoud overgedragen aan de Stichting tot behoud van korenmolens Grenzicht. Op de oude builkist staat de spreuk: "Ik maal hier graan tot meel en geef ieder zijn deel, maar om ieder zijn zin te geven, dan mag de duivel wel molenaar wezen"

ACTIVITEIT: Rondleiding

ERICA

MOLEN “DE HEIDEBLOEM”

Verlengde Vaart ZZ

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

De Heidebloem is een achtkantige, met rietgedekte stellingmolen op een gemetselde voet. Het is een korenmolen en een rijksmonument. De molen heeft een oud-hollandse gevlucht. Dit gevlucht heeft een lengte van 22,20 meter. Dit is de totale lengte van de wieken van onder de top. (Roeden zijn van Fa. Buurma / Bu 88. Bi.89 1978). De stellinghoogte is 7,50 meter. Er is verder weinig bekend over de geschiedenis van deze molen. De huidige molen is van 1895, toen werd er namelijk al rogge gemalen. De molen is in februari 1896 aangekocht door Johannes Schuurman van de familie Strating voor het bedrag van 4845 guldens. Tijdens de Tweede Wereldoorlog brak er een houten roe af en daarna is er maar met één roe gemalen. Na de oorlog werd de molen stil gezet en trad het verval in. In 1976 werd het advies gegeven de molen af te breken en elders weer te herbouwen; gelukkig is de molen voor het dorp Erica gered door een restauratie in 1977 en 1978, uitgevoerd door de firma Roemeling en Molema uit Scheemda. In september 1978 werd de gerestaureerde molen feestelijk heropend door de toenmalige Commissaris van de Koningin, mevrouw Schildhuis. Op de baard werd de tekst 1896 Heidebloem 1978 zichtbaar.

ACTIVITEIT: Rondleiding

INDUSTRIEEL SMALSPOORMUSEUM ERICA

Dommerskanaal, Griendtsveenstraat 140

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur
- Open op Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

In het Smalspoormuseum aan het Dommerskanaal, tussen Erica en Schoonebeek, is zowel statisch als rijdend industrieel smalspoor te vinden uit diverse bedrijfstakken van industrie, voor het vervoer van turf, zand, grind, beton enz.

Sinds 1997 is de Fijnturfstroomfabriek, die op het terrein van het museum is gelegen, rijksmonument, evenals de remise. Het gebouw stamt uit het begin van deze eeuw (ca. 1912) en de machines zijn nagenoeg compleet aanwezig.

ACTIVITEIT: zie pagina 18 voor meer informatie

KLAZIENAVEEN-NOORD

VEENKERK

Scholtenskanaal OZ 62

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

In 1884 werd een begin gemaakt met de vervening van het Smeulveen door eigenaar Jan Evert Scholten. Voor de afvoer van turf naar zijn fabrieken in Groningen groef hij het Scholtenskanaal dat aansloot op het Stadskanaal. In 1890 begonnen de eerste bewoners van de veenkolonie een gemeenschap te vormen. Toen de evangelist Braakhekke uit Emmer-Compascuum op een zondagmiddag rond 1900 een preekbeurt moest vervullen in Oranjedorp zag hij dat het Smeulveen ‘aan snee’ was. Per brief vroeg hij Jan Evert Scholten of hij niet eerst een kerk wilde bouwen voor de veenarbeiders in plaats van een kroeg. Zo kwam er in 1902 een houten kerkje op het bovenveen. De bewoners van toen wilden nu ook een eigen voorganger. Willem de Weerd uit Twello begon in 1904 zijn evangelisatiewerk in het Smeulveen en bleef daar tot aan zijn dood in 1946. De eigen bevolking bracht voor het traktement van de evangelist 200 gulden bijeen. Een aanvulling in geld plus 10.000 turven kwam van de familie Scholten, die af en toe ook voor een nieuwe fiets zorgde voor De Weerd.

ACTIVITEIT: Openstelling kerk en rondleiding

NIEUW-AMSTERDAM

GEREFORMEERDE KERK

Vaart NZ 139

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Gereformeerde kerk gebouwd in 1925. Het gebouw is een kruiskerk met dubbel transept en uitgebouwd consistorie. Het geheel is opgetrokken in baksteen onder parabool-vormige zadeldaken gedekt met Oud-Hollandse pannen. Op de vliering een diagonaal geplaatste dakruiter en taps toelopende houten opbouw met een spits tentdak. De voorgevel heeft een rivaliserende (vooruitspringende) entreepartij met stoep, waarin drie dubbele opgeklampte deuren. Boven de risaliet zeven vensters gescheiden door bakstenen muurdammen, tezamen een parabool vormend. In de geveltop een sluitsteen van decoratief metselwerk. Alle vensters met glas-in-lood.

ACTIVITEIT: Openstelling kerk

SCHOONEBEEK

Zandstrooiboerderij Zwaantje Hans Stokman's Hof

Burgemeester Osselaan 5

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Deze fraai gerestaureerde boerderij stamt hoogstwaarschijnlijk uit de 17e eeuw. In 1887 heeft er in ieder geval een verbouwing plaats gevonden. De familie Hans heeft bijna 100 jaar in deze boerderij gewoond. Een van de laatste telgen uit de familie (Zwaantje Hans) heeft door het “zandstrooien” van deze boerderij een toeristische attractie gemaakt. De oudheidkundige stichting “de Spiker” is in 1978 eigenaar geworden van de boerderij. De gebouwen zijn geheel in oorspronkelijke stijl gerestaureerd. In de boerderij zijn veel oude voorwerpen, die vroeger in en om de boerderij gebruikt werden, tentoongesteld.

Dit jaar is de accommodatie uitgebreid met een klein museum met een uiteenzetting van activiteiten over de decennia heen van de Nederlandse Aardolie Maatschappij die van Schoonebeek een oliedorp maakte.

ACTIVITEIT: Tentoonstelling

ZWARTEMEER

OUDE- OF ANTONIUSKERK

Hogeweg 50

- Open op Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur
- Open op Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

De neogotische kerk, gebouwd in 1921, is ontworpen door architect Johan Sluymers. Het Maria-altaar en doopvont, beide van Bentheimer zandsteen, alsmede de fraaie gebrandschilderde ramen, zijn eveneens uit 1921. Het kerkgebouw was gedurende

een jaar of twintig niet in gebruik als kerk; het fungeerde o.a. als woning, paardenstal, garage en opslagplaats. Sinds 1996 is het religieuze karakter in ere hersteld.: er werd een nieuw marmeren hoogaltaar geplaatst, een replica van het oorspronkelijke altaar en voorts werden kerkbanken en een Heyligersorgel geplaatst, terwijl er geregeld gebedsdiensten met o.a. Gregoriaanse zang plaatsvinden. De akoestiek van de kerk is bijzonder. Veel voorwerpen van vroeger blijken nog aanwezig te zijn. In 1998 is de kerk rijksmonument geworden. Een stichting probeert de kerk te restaureren en in de oorspronkelijke staat terug te brengen.

ACTIVITEIT: Openstelling gebouw

Speciaal programma

NABERSHOF

Noordeind 21, Emmen.

Zaterdag 13 september. Open om 09.30 uur

Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

Oud Emmen kenner Tonko Engelsman houdt deze dag twee wandelingen onder de titel “ Op Reis door de historie van Emmen”. Deze wandeling van De Nabershof over de Emmer Es naar het onderkomen van de Stichting Archeologie & Monument (SAM) aan De Klepel 2 in het centrum van Emmen wordt voorafgegaan door een korte lezing in De Nabershof. Aan de orde komen meerdere aspecten over reizen, transport en vervoer in vroegere tijden in en om Emmen.

De Nabershof is de oudste boerderij in Emmen (1681); het complex kent een rijke historie met onder meer de Schimmer Es.

De Stichting Archeologie & Monument is actief op het vlak van historisch graafwerk. Over de jaren heen heeft dat bijzondere vondsten opgeleverd. Zeer de moeite waard om er kennis van te nemen. SAM is gevestigd in de oude BB Bunker, daterend uit “ De Koude Oorlog’.

Belangstelling?

Start 1^e lezing, gevolgd door de wandeling: 10.00 uur (gezamenlijke tijd = 2 uur)

Start 2^e lezing, gevolgd door de wandeling: 13.30 uur (gezamenlijke tijd = 2 uur)

MUSEUM MERINGA

Stieltjeskanaal 2, Zandpol.

Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

Museum Meringa opende haar deuren als Museum in mei 2004. Daar gingen jaren van inzamelen van zeer uiteenlopende transport- en vervoersmiddelen evenals ook gebruiksvoorwerpen uit vroegere tijden aan vooraf. De collectie

omvat nu een keur aan uiteenlopende voorwerpen, machines en apparaten uit veelal de agrarische hoek afkomstig dan wel verwant aan deze sector. Je kunt het zo gek niet bedenken of het is aanwezig. En alles heeft een verhaal. En dat maakt Museum Meringa bijzonder. Ga kijken en maak het mee.

Op zaterdagmiddag is er de medewerking van de Taalwerkplaats Nieuw Amsterdam olv Mart Brok. En op zondagmiddag is er om 14.00 uur een lezing van Mr. Drs. Wim Visscher uit Nieuw Amsterdam. Als kenner van de geschiedenis van Zuidoost Drenthe zal hij verhalen over ‘Drents Californië’, waarbij hij in gaat op de ontwikkelingen van het Amsterdamsche Veld als het gaat om investeren en geld verdienen. Daarbij de vergelijking makend met de ontwikkelingen zoals die destijds ook plaats vonden in California/USA, toen ook wel de goudkust van Amerika genoemd. Waarbij voor de dichterlijke omlijsting deze middag zorg gedragen wordt door het Eerste Drentse Light Verse Collectief met ondermeer Gezienes Omvlee in de gelederen.

INDUSTRIEEL SMALSPOORMUSEUM ERICA

Griendtsveenstraat 140 in Dommerskanaal.

Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

Als het om mobiliteit, transport & vervoer gaat komt zeker het in de volksmond genoemde Smalspoormuseum in aanmerking om iets extra's te doen. Niet alleen vanwege het thema sec (ze beschikken in Erica over een zeer bijzondere collectie van historische treinen / locomotieven) maar ook omdat ze juist dit jaar 30 jaar bestaan! Zo worden er op zaterdag en zondag zgn. Treinenparades gehouden die worden gepresenteerd door Serge Vinkenvleugel. En op zondag is 's middags ook het Eerst Drentse Light Verse Collectief actief.

Treinenparade zaterdag: 11.00 uur en 14.30 uur

Treinenparade zondag: 14.30 uur

***Nb. Za. 4 en Zo. 5 oktober a.s. Internationaal
schmalspurEXPO2014! Zie www.smalspoorcentrum.nl***

VILLA VELDKAMP

Verlengde Vaart ZZ 76, Erica.

Zaterdag van 10.00 uur tot 16.00 uur

Zondag van 13.00 uur tot 16.00 uur

Deze villa werd gebouwd rond 1905 door A.Veldkamp (oud vervener). Enige jaren geleden was voor dit pand een sloopvergunning aangevraagd maar door tussenkomst van het particulier

initiatief, m.n. De Historische Kring Erica, werd sloop voorkomen en nu is de Fa. Brands uit Emmen bezig met een grondige interne verbouwing tot woonstudio's waarbij de buitenkant intact blijft na een facelift in de oude stijl.

Het pand is karakteristiek vanwege de bouw en de ligging. Het ligt in het hart van Erica, op het kruispunt bij de Ericase Brug. Met tegenover zich het zgn. Tegeltjespand en diagonaal tegenover zich en links naast zich ook nog twee monumentale panden, vormt het geheel een ensemble, een typisch veenkoloniaal dorpsgezicht.

De Historische Kring Erica is beide dagen in Villa Veldkamp aanwezig met tekst en toelichting over dit dorpsgezicht en krijgt daarbij de medewerking van de Dichterij Allium waar onder andere Cobi de Jonge deel van uit maakt. Dichterij Allium laat zich ook muzikaal begeleiden.

In samenwerking georganiseerd door:

- Molen Heidebloem te Erica
- Museum Meringa

Historische Vereniging
Zuid-Oost Drenthe

't volk van Grada

